

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української літератури імені академіка Михайла Возняка

Затверджено

На засіданні кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка філологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.08.2021) Завідувач кафедри

Микитюк В. І. _____

Силабус з навчальної дисципліни

«Історія української літератури XI-XVIII століття»,
що викладається в межах ОПП другого курсу
першого рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)
035.06 Східні мови та літератури (переклад включно)

Назва курсу	«Історія української літератури»
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний ф-т, кафедра української літератури ім. акад. М. Возняка
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 Гуманітарні науки 035 Філологія
Викладачі курсу	Федорак Назар Любомирович, кандидат філологічних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	nfedorak@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/?post_type=course&p=13013&preview=true
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, аби з'ясувати обсяг поняття «українська література XI–XVIII ст.», функції перекладних джерел, методологічні засади періодизації літературного процесу, окреслити основні наукові школи та здобутки дослідників різного часу; розглянути проблему жанрів – дію візантійських зразків і їхню еволюцію на українському ґрунті; окреслити специфіку стильового розвитку української літератури впродовж зазначеного періоду як співвідношення духовного й історичного компонентів, що зумовлює тяглість літературної свідомости.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Історія української літератури» є нормативною навчальною дисципліною для ОС «Бакалавр» спеціальності 035 Філологія, спеціалізацій 035.060 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська, 035.067 східні та літератури (переклад включно), перша – перська, 035.068 східні мови та літератури (переклад включно), перша – турецька, 035.069 східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська, 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, 035.039 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська, 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська, яка у 2 семестрі викладається в обсязі 1,5 кредита (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) і має 16 лекційних години та 16 годин практичних занять (на 1 групу). Підсумковий контроль – залік.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Історія української літератури» є системне та послідовне вивчення закономірностей літературного розвитку XI–XVIII ст. в Україні.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Возняк М. Історія української літератури: У 2 кн. – Львів, 1992, 1994.

	<p>2. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 кн., 9 т. – Київ, 1993–1996.</p> <p>3. Єфремов С. Історія українського письменства. – Київ, 1995.</p> <p>4. Ісіченко І., Архип. Історія української літератури: епоха Бароко (XVII–XVIII ст.). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів, 2011.</p> <p>5. Історія української літератури: У 12 т. – Т. 1. – Київ, 2014.</p> <p>6. Історія української літератури: У 12 т. – Т. 2. – Київ, 2016.</p> <p>7. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – Київ, 1984. – Т. 41.</p> <p>8. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Аверинцев С. Поэтика ранневизантийской литературы. – Москва, 1977.</p> <p>2. Гуревич А. Категории средневековой культуры. – Москва, 1984.</p> <p>3. Криса Б. Пересотворення світу. Українська поезія XVII–XVIII століть. – Львів, 1997.</p> <p>4. Культуротворча місія Почаївського василіянського монастиря. Збірник наукових статей. – Харків, 2018.</p> <p>5. Лихачев Д. Поэтика древнерусской литературы. – Москва, 1979.</p> <p>6. Матушек О. Проповіді Лазаря Барановича в дискурсі українського Бароко. – Харків, 2013.</p> <p>7. Мельник Я. Апокрифічний код українського письменства. – Львів, 2017.</p> <p>8. Сиротинська Н. Перло многоцінне: музично-поетичний світ богородичної гимнографії. – Львів, 2014.</p> <p>9. Софронова Л. Старовинний український театр. – Львів, 2004.</p> <p>10. Трофимук М. Латиномовна література України XV–XIX ст.: жанри, мотиви, ідеї. – Львів, 2014.</p> <p>11. Ушкалов Л. Ловитва невловного птаха: життя Григорія Сковороди. – Київ, 2017.</p> <p>12. Федорак Н. Поетика Галицько-Волинського літопису. – Львів, 2005.</p> <p>13. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом: Нариси з історії культури до початку 18 століття. – Львів, 2014.</p> <p>14. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII століть: У 2 кн. – Кн. 1: Ренесанс. Раннє бароко. – Київ, 2004.</p> <p>15. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII століть: У 2 кн. – Кн. 2: Розвинене бароко. Пізнє бароко. – Київ, 2005.</p> <p>16. Яковенко Н. У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоанікія Галятовського. – Київ, 2017.</p>
Тривалість курсу	45 годин
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. 3 них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять і 13 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде : - Знати: 1) перекладні твори християнської традиції, які стали основою для

	<p>розвитку оригінального письменства;</p> <p>2) поняття «канону» як взірця для наслідування та як наукового інструментарію для відчитування авторських намірів і прийомів у процесі написання оригінального твору;</p> <p>3) проблематику дослідження текстів XI–XIII ст., зокрема характер функціонування твору, його мовної специфіки, поняття «редакції», «критичного тексту»;</p> <p>4) основні «топоси» як явище, що об’єднує риторичну та поетичну;</p> <p>5) історичну й сучасну періодизацію літературного процесу XI–XVIII ст.;</p> <p>6) назви книг, імена авторів і дослідників їхніх творів;</p> <p>7) зміст літературних пам’яток, які входять до програми курсу.</p> <p>- Вміти:</p> <p>1) читати, аналізувати твори різних жанрів, бачити їхні відмінні та спільні ознаки, зумовлені часом і обставинами творення, авторською індивідуальністю;</p> <p>2) розрізняти стильові ознаки творів, їхню приналежність до певної школи, періоду;</p> <p>3) висвітлювати проблематику творчості того чи того автора з погляду історії сприйняття та сучасного розуміння.</p>
Ключові слова	Перекладна література, Святе Письмо, жанр, Середні віки, оригінальна література, монументальний стиль, орнаментальний стиль, Ренесанс, латиномовна література, Реформація, полемічна література, Бароко, шкільна драма, метафізична поезія, літописна традиція.
Формат курсу	Очний
Теми	<p>1. Вступне заняття. Огляд проблематики, джерел і наукової літератури. Основні наукові осередки та постаті української літературознавчої медієвістики. Проблеми видання літературних пам’яток.</p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття № 1</p> <p>1. Перекладне письменство: джерела, жанри, редакції. 2. Корпус перших перекладних пам’яток. 3. Історія українських перекладів Біблії.</p> <p>2. Жанри та стилі в українській літературі XI–XIII ст. Концепції М. Гнатишака та Д. Чижевського. Літописання. «Повість временних літ». Ораторсько-проповідницька проза. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. Проповіді Теодосія Печерського та Кирила Турівського. Агіографія. Старокиївська житійна література. «Читання» про св. кн. Бориса та Гліба препод. Нестора. «Житіє Теодосія Печерського» препод. Нестора. Твори Володимира Мономаха: автобіографічні елементи, функції біблійних цитат.</p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття № 2</p> <p>1. «Повість временних літ»: джерела, структурно-композиційний характер, форми викладу, різновиди літописних оповідань. 2. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона: історична панорама твору, жанрово-стильові ознаки, композиція, антитеза як основна риторична</p>

	<p>фігура.</p> <p>3. Поетика старокиївських житій. Структурно-жанрові ознаки. Старозавітні та Новозавітні алюзії.</p> <p>4. «Повчання дітям» Володимира Мономаха як явище літературної традиції. Ознаки індивідуального авторського стилю.</p>
	<p>3. Українська паломницька проза. Паломництво як феномен середньовічної культури. Ігумен Данило та його послідовники. «Слово о полку Ігоревім». Історична канва твору. Проблематика дослідження. Поетика. Переклади. Києво-Печерський патерик. Історія формування тексту. Основні редакції. Композиційна основа. Жанрово-стильові ознаки. Нові інтерпретації та переклади. Галицько-Волинський літопис. Історія дослідження. Жанрово-стильові ознаки. Риторика тексту. Образи князів.</p>
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 3</p> <p>1. Данило Паломник і його твір у системі давньоукраїнських літературних жанрів. Релігійно-почуттєвий план опису Святої Землі. Красзнавчі враження автора.</p> <p>2. Жанрово-стильові ознаки «Слова о полку Ігоревім». Образи часу та простору. Співвідношення історичної та художньої дійсності.</p> <p>3. Києво-Печерський патерик. Різновиди патерикових текстів. «Чудо» як структурний елемент тексту.</p> <p>4. Галицько-Волинський літопис у контексті літописної традиції. Риси орнаментального стилю. Поетика літопису.</p>
	<p>4. Латиномовна українська література XV – I половини XVI ст. Творчість Юрія Дрогобича, Павла Русина, Станіслава Оріховського. Літературні риси першого українського відродження кінця XVI – початку XVII ст. Нові жанри. Острозькі літературні традиції. Полемічна література: джерела, культурно-релігійні обрії. Корпус полемічних пам'яток. Літературна творчість Івана Вишенського в контексті доби. Гуманістичні тенденції «Перестороги». Літературний доробок Львівської братської школи. «Просфонема». Тема освіти. Початки різдвяної та великодньої тем. Ознаки раннього бароко.</p>
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття № 4</p> <p>1. Творчість Юрія Дрогобича, Павла Русина, Станіслава Оріховського в контексті європейського ренесансу. Античні мотиви. Ідеї гуманізму. Функції художнього тексту.</p> <p>2. Основні мотиви віршів Герасима Смотрицького та Дем'яна Наливайка. Геральдичний вірш. Жанр ляменту. Швидкоплинність часу в інтерпретації Дем'яна Наливайка.</p> <p>3. Літературна спадщина Івана Вишенського: жанрово-стильові виміри. Риторичні фігури.</p> <p>4. Літературна спадщина Львівської братської школи: жанри, теми, сюжети. Аналіз «Просфонем», творів Лаврентія Зизанія, Памва Беринди, Йоаникія Волковича.</p>
	<p>5. Літературні традиції Київської братської школи. «Вірші на жалісний погреб Петра Конашевича-Сагайдачного». Модифікація жанрів в українській поезії I пол. XVII ст.</p>

Поезія науки й освіти. Барокове примирення античності і християнства. «Євхаристеріон» Софронія Почаського. Особливості композиції. Образ Петра Могили.
 Життєвий і творчий шлях Мелетія Смотрицького. «Тренос», «Лямент на смерть Леонтія Карповича». Погляди на українське віршування.
 Жанр ляменту в українській поезії I пол. XVII ст. «Острозький лемент» 1636 року.
 Літературна спадщина Кирила-Транквіліона Ставровецького. «Перло многоцінне»: риторика і поезія. Засади герменевтики в українських барокових текстах.

Практичне заняття № 5

1. Жанрово-стильові параметри «Віршів на жалісний погреб Петра Конашевича-Сагайдачного». Барокові мотиви. Ренесансно-реформаційні ознаки та явища «синхронної» поетики.
2. «Євхаристеріон» Софронія Почаського. «Ідеальність» часо-простору. Аналіз композиційно-сюжетних ознак.
3. Канонічні ознаки «Ляменту на смерть Леонтія Карповича» Мелетія Смотрицького. Основні мотиви та образи.
4. Український лямент. Основні мотиви. Аналіз «Острозького ляменту» 1636 року.
5. «Перло многоцінне» як явище християнської риторичної традиції. Вірш «Ліки розкошникам цього світу» в контексті збірки.

6. Теорія літератури в Києво-Могилянській академії. Київська поетика 1637 року, поетика Теофана Прокоповича (1709), Митрофана Довгалевського (1736–1737).
 Літературні традиції Києво-Могилянської академії. Вірші Івана Величковського, Дмитра Гуптала, Лазаря Барановича.
 Українська «мала» проза XVII–XVIII ст. Оповідання Антонія Радивиловського. Ораторська проза II пол. XVII ст.
 Барокова драма: джерела, жанрові різновиди (історична драма, містерія, драма-міраклъ, мораліте, інтермедія). Авторська й анонімна драма.

Практичне заняття № 6

1. Погляди на літературу в Києво-Могилянській академії. Основні теоретичні та художні засади «Саду поетичного» Митрофана Довгалевського.
2. Поетичні збірки Івана Величковського у процесі пошуків барокової тотожності змісту і форми. Явища прикладної поетики в українському бароковому мисленні.
3. Оповідання Антонія Радивиловського: джерела, запозичення, способи засвоєння, жанрова різноманітність.
4. Процес розвитку української драматургії XVII–XVIII ст. Типи барокової драми. Основні теми і сюжети.

7. Рецепція історичних подій в українській літературі XVII–XVIII ст. «Історичні» вірші середини XVII ст. Історична проза. Документальна основа козацьких літописів і прийоми літературних містифікацій.
 Творча спадщина Климентія Зіновієва: соціальна функція його віршів, бароковий каталог ремесел.
 Постаць Семена Климовського й українська літературна традиція.

	<p>Християнські мотиви у книжці «О правосудію». «Богогласник». Антологія релігійної поезії XVIII ст. Принципи укладання. Жанрові різновиди. Історія та проблематика дослідження «Богогласника».</p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття № 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко. Джерела літопису. Творчі принципи автора. Літературні прийоми. Характер літописного оповідання. 2. Вірші Климентія Зіновієва на тлі літературного життя XVII–XVIII ст. Основні мотиви, сюжети і способи їхнього втілення. 3. Інтерпретація тексту рукописної книжки Семена Климовського «О правосудію». Риторика та поетика. 4. Духовна пісня в системі жанрів барокової поезії. Класифікація в межах жанру. Аналіз текстів духовних пісень. <p>8. Григорій Сковорода. Його українські попередники у філософії та літературі. Співвідношення поезії та філософії. Основні теми й мотиви. Філософська проза Г. Сковороди: жанрові різновиди. Збірка барокової лірики «Сад божественних пісень» Г. Сковороди. Біблійні джерела. Багатозначність і невичерпність сенсу як засадничі принципи поетичного мислення. «Історія Русів» – підсумки розвитку барокової історіографії. Проблема авторства. Способи викладу. Образ української історії. Жанрово-стильові риси. Василь Григорович-Барський і його «Мандри по Святих місцях Сходу з 1723 по 1747 рік». Нова версія української паломницької прози: белетризація стилю, психологізм викладу.</p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття № 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жанрово-стильові особливості діалогів Григорія Сковороди. Філософська проблема розрізнення. Інтерпретація Божого Імени та Царства небесного в контексті попередньої української традиції. 2. Джерела збірки «Сад божественних пісень». Спосіб цитування. Темі Різдва та Великодня. Образ світу. Антитетика мислення. 3. «Історія Русів» як твір художньої літератури. Основні сюжетні лінії. Спостереження над поетикою. 4. Образ Святої землі в «Мандрах...» Василя Григоровича-Барського, зіставлення з описами ігумена Данила. Образ автора.
Підсумковий контроль, форма	Залік.
Пререквізити	Однією з форм, які дозволяють активізувати знання з української літератури XI–XVIII ст., є мотиви, алюзії на давні теми чи й ті самі образи в авторів XIX та XX–XXI ст. У процесі засвоєння важливого значення набуває ознайомлення з працями істориків, філософів, мовознавців, мистецтвознавців, спрямованими на розуміння й інтерпретацію тих самих явищ.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, дискусії.
Необхідне обладнання	Загальнонавчальні програми й операційні системи.

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Розподіл балів для заліку:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Самостійна робота студента – 40 балів (максимальна оцінка за реферат – 10 балів; максимальна оцінка за есей – 15 балів; максимальна оцінка за самостійну письмову роботу дослідницького характеру – 15 балів). • Якість відвідування занять – 4 бали. • Участь у практичних заняттях – 26 балів. • Поточне тестування за модулями – 20 балів.
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p>Питання для самоконтролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перекладна література як явище давньокиївського письменства. 2. Житійні твори преподобного Нестора. 3. «Слово про Закон і Благодать» митрополита Іларіона як пам'ятка гомілетичної літератури. 4. Жанрово-стильові ознаки «Слова про Закон і Благодать» митрополита Іларіона. 5. Образ митрополита Іларіона за «Словом про Закон і Благодать». 6. Жанрово-стильові ознаки «Повчання дітям» Володимира Мономаха. 7. Українська ораторсько-проповідницька проза XI–XII ст. Основні теми та мотиви. 8. Образ християнської держави у «Повісті временних літ». 9. «Повість временних літ» як пам'ятка літератури. 10. Твори монументального стилю. Аналіз стильових ознак однієї з пам'яток. 11. Твори орнаментального стилю. Аналіз стильових ознак однієї з пам'яток. 12. Образ ігумена Данила за текстом його спогадів про Святу Землю. 13. «Паломництво» Данила в контексті літератури Київської Русі. 14. Києво-Печерський патерик. Загальна характеристика. 15. Історія укладання Києво-Печерського патерика. 16. Галицько-Волинський літопис і давньоруська літописна традиція. 17. Галицько-Волинський літопис як пам'ятка орнаментального стилю. 18. «Слово о полку Ігоревім». Сучасні проблеми дослідження. 19. Жанрова система української літератури XI–XIII ст. 20. Українська латиномовна поезія. 21. Літературна спадщина Івана Вишенського. 22. Полемічна література. Основні постаті й твори. 23. Віршовані пам'ятки острозької школи. 24. Літературний доробок Львівської братської школи. 25. Українське літературне бароко. 26. Літературний портрет Кирила-Транквіліона Ставровецького. 27. Життєвий і творчий шлях Мелетія Смотрицького. 28. Вірші Івана Величковського. 29. Літературна спадщина Дмитра Туптала. 30. Козацьке літописання. Загальний огляд 31. Літопис Самійла Величка й українська літописна традиція. 32. Літопис Самійла Величка як пам'ятка українського бароко. 33. Образ Богдана Хмельницького в літописній традиції. 34. Григорій Сковорода. Співвідношення поезії та філософії. 35. «Сад божественних пісень» Григорія Сковороди як збірка барокової

	<p>лірики.</p> <p>36. Українське бароко. Хронологічні межі. Джерела. Природа барокового тексту.</p> <p>37. Концепція стилів Дмитра Чижевського.</p> <p>38. «Байки харківські» Григорія Сковороди.</p> <p>39. Українське літописне оповідання. Характер розвитку.</p> <p>40. Дмитро Чижевський як дослідник давньої української літератури.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.